

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 778 din 13 NOIEMBRIE 2009

HOTĂRÂREA
din 25 noiembrie 2008
în Cauza Paicu împotriva României
(Cererea nr. 24.714/03)

În Cauza Paicu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, judecători, și din Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 4 noiembrie 2008,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 24.714/03) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, doamna Angela Paicu (*reclamanta*), a sesizat Curtea la data de 23 mai 2003, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La data de 10 iulie 2007, președintele Secției a treia a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu prevederile art. 29 § 3 din Convenție, acesta a decis analizarea simultană a admisibilității și a temeiniciei cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanta s-a născut în anul 1926 și locuiește în Târgu Jiu.

5. În anul 2000, reclamanta a depus la comisia județeană Gorj pentru aplicarea Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940 (*comisia județeană și Legea nr. 9/1998*) o cerere de despăgubire pentru un imobil (casă și terenuri) care îi aparținuseră în sudul Dobrogei, înainte ca acest teritoriu să fie transferat statului bulgar în baza Tratatului din 7 septembrie 1940 dintre România și Bulgaria.

6. Prin Decizia nr. 14 din 15 noiembrie 2000 (*Decizia nr. 14/2000*), comisia județeană a admis cererea acesteia și, ținând cont de dreptul părții interesate de a fi despăgubită, printre altele, pentru o parcelă de 1.000 m² aferentă casei, a stabilit cuantumul despăgubirii la 922.495.581 lei românești (ROL), respectiv aproximativ 51.500 euro (EUR) la data respectivă. Prin Decizia nr. 539 din 5 iulie 2002 (*Decizia nr. 539/2002*), comisia centrală pentru aplicarea Legii nr. 9/1998 a infirmat Decizia nr. 14/2000, considerând în special că la nivel județean comisia ar fi trebuit să ia în calcul numai o parcelă de 100 m² aferentă casei pentru calcularea despăgubirii. În baza acestei decizii, printr-o nouă decizie nr. 24 din 6 iunie 2003 (*Decizia nr. 24/2003*), confirmată la data de 30 ianuarie 2004, comisia județeană a fixat cuantumul despăgubirilor datorate reclamantei (imobilul arătat mai sus, ce cuprindea o parcelă de 100 m²) la suma de 1.252.767.354 ROL, aproximativ 30.830 EUR. Reclamantei i-a fost plătită această sumă la data de 18 mai 2004.

7. Între timp, reclamanta a sesizat Tribunalul Gorj cu o acțiune îndreptată împotriva comisiei centrale și Ministerului Finanțelor și care urmărea anularea Deciziei nr. 539/2002. Partea interesată solicita și plata sumelor datorate în baza Deciziei nr. 14/2000, actualizate conform Legii nr. 9/1998. Prin Sentința din data de 27 septembrie 2002, tribunalul a admis acțiunea părții interesate și, întemeindu-se pe probele din dosar, precum și pe prevederile legilor nr. 9/1998 și 50/1991, a statuat că se cuvenea să i se acorde despăgubiri corespunzătoare unei parcele de 1.000 m² și a anulat Decizia nr. 539/2002. În considerentele sale, instanța a arătat că sumele stabilite prin Decizia nr. 14/2000 urmau a fi actualizate în momentul plății efective. Această sentință a fost infirmată, în urma unui recurs al autorităților, la data de 4 decembrie 2002, însă a fost ulterior confirmată, în urma unei acțiuni în revizuire formulate de partea interesată, prin Decizia definitivă din 16 noiembrie 2004 pronunțată de Curtea de Apel Craiova. Aceasta a reținut că reclamanta făcuse dovada că avusese în proprietate un teren în suprafață de 2.100 m² aferent casei sale.

8. Începând cu luna ianuarie 2005, reclamanta a solicitat autorităților să execute Decizia nr. 14/2000 și Hotărârea din 16 noiembrie 2004, plătindu-i despăgubirea actualizată pentru diferența de 900 m² de teren. După ce a fost sfătuită să se adreseze succesiv Direcției Finanțelor Publice Gorj și departamentului Cancelariei Primului-Ministru, competent în ceea ce privește aplicarea Legii nr. 9/1998, prin scrisoarea din 23 februarie 2006, partea interesată a fost notificată de acesta din urmă că, în urma plății din 18 mai 2004 (paragraful 6 in fine), ea încasase de fapt 330.271.773 ROL mai mult decât suma ce îi era datorată în temeiul Sentinței definitive din 27 septembrie 2002.

9. La data de 15 februarie 2006, reclamanta a sesizat Tribunalul Gorj cu o acțiune îndreptată împotriva comisiei județene și departamentului competent pentru aplicarea Legii nr. 9/1998 pentru plata despăgubirii ce îi era datorată în temeiul Deciziei nr. 14/2000 și al Hotărârii din 16 noiembrie 2004, calculată și actualizată la nivelul anului 2006. Prin Sentința din 20 decembrie 2006, tribunalul a admis în parte acțiunea părții interesate. Constatând că prin decizia menționată mai sus se statuase că reclamanta avea dreptul să i se acorde despăgubiri pentru o parcelă de 900 m², având în vedere că ea încasase deja despăgubirea pentru 100 m² la data de 18 mai 2004, și bazându-se pe un raport de expertiză, tribunalul a statuat că autoritățile trebuiau să îi plătească părții interesate suma de 69.859,92 lei noi românești (RON), adică aproximativ 20.440 EUR la data evenimentelor, actualizată cu rata inflației începând de la data de 6 iunie 2003 și până la plata efectivă.

10. Reclamanta a formulat recurs împotriva Sentinței din 20 decembrie 2006, contestând modul de calcul al diferenței de despăgubire datorată și cel de actualizare a acestei sume. Prin Decizia definitivă din 7 noiembrie 2007, Curtea de Apel Craiova a respins recursul părții interesate ca neîntemeiat, considerând că expertul utilizase corect criteriile de evaluare stabilite în Decizia nr. 24/2003 pentru a o despăgubi pentru parcela de 900 m² de teren.11. Prin scrisoarea din 13 martie 2008, reclamanta a informat Curtea despre faptul că nu dorea să se execute decizia definitivă din 7 noiembrie 2007 a Curții de Apel Craiova, cu motivarea că despăgubirea pentru diferența de 900 m² nu fusese calculată corect.

II. Dreptul și practica interne pertinente

12. Conform informațiilor furnizate de Institutul Național de Statistică (INSEE), pentru perioada relevantă în speță, rata inflației anuale a fost de aproximativ 46% în 2000, 34,5% în 2001, 22,5% în 2002, 15% în 2003 și 12% în 2004 (*Burzo împotriva României*, nr. 75.240/01, § 31 in fine, 4 martie 2008).

ÎN DREPT

I. Asupra pretinselor încălcări ale art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1

13. Reclamanta se plânge în esență de faptul că executarea tardivă, parțială și neefectivă a Deciziei nr. 14/2000 și a Hotărârii din 16 noiembrie 2004, în ceea ce privește despăgubirea sa pentru întreaga parcelă de 1.000 m², i-a încălcat dreptul de acces la o instanță și dreptul la respectarea bunurilor sale. Ea invocă art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevăd următoarele în părțile relevante în speță:

Articolul 6 § 1

„Orice persoană are dreptul la judecarea (...) cauzei sale, de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...).”

Articolul 1 din protocolul nr. 1

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor. 14. Guvernul se opune acestui argument.”

A. Asupra admisibilității

15. Curtea constată că această parte a cererii nu este vădit neîntemeiată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, Curtea observă că aceasta nu este afectată de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie declarată admisibilă.

B. Asupra fondului

16. Întemeindu-se pe plata, la data de 18 mai 2004, a despăgubirilor stabilite prin Decizia nr. 24/2003, Guvernul susține că reclamantei i s-a plătit suma de 330.271.773 ROL în plus față de suma care îi era datorată în baza sentinței definitive din 27 septembrie 2002, confirmată prin Decizia definitivă din 16 noiembrie 2004 a Curții de Apel Craiova. Acordarea despăgubirilor prin Decizia nr. 24/2003 ce reevaluează suma datorată, chiar dacă a fost anterioară deciziei menționate mai sus, ar reprezenta o executare, în spiritul acestei decizii, chiar și mai favorabilă reclamantei.

17. Reclamanta consideră că ar fi absurd să se constate că autoritățile și-au îndeplinit obligația de a-i plăti despăgubirile la care era îndreptățită, printre altele, pentru o parcelă în suprafață de 1.000 m² (Decizia nr. 14/2000 și Sentința definitivă din 27 septembrie 2002) plătindu-i, în baza deciziilor nr. 539/2002 și nr. 24/2003, o despăgubire ce nu ar lua în considerare decât o parcelă de 100 m².

18. Curtea reamintește că a constatat deja în mai multe cauze că omisiunea autorităților, fără o justificare valabilă, de a executa într-un termen rezonabil o hotărâre definitivă pronunțată împotriva lor reprezintă o încălcare a dreptului de acces la o instanță, precum și a dreptului la respectarea bunurilor [*Acatrinei împotriva României*, nr. 7.114/02, § 40, 26 octombrie 2006, *Metaxas împotriva Greciei*, nr. 8.415/02, § 26, 27 mai 2004, *Prodan împotriva Moldovei*, nr. 49.806/99, §§ 54-55, CEDO 2004-III (extrase)].

19. În speță, Curtea constată că, prin Sentința din 27 septembrie 2002, confirmată în ultimă instanță prin Decizia din 16 noiembrie 2004, instanțele interne au anulat Decizia administrativă nr. 539/2002, în baza căreia a fost dată Decizia nr. 24/2003 și i-a plătit părții interesate o despăgubire, printre altele, pentru o parcelă de 100 m² aferentă casei sale. Confirmând Decizia nr. 14/2000, instanțele au precizat, în considerentele care explicau dispozitivul, că reclamanta avea dreptul de a primi despăgubire pentru o parcelă de 1.000 m², iar nu de numai 100 m², despăgubire ce trebuia actualizată în momentul plății efective. Prin urmare, Curtea apreciază că, în urma deciziei menționate mai sus, autoritățile aveau obligația de a despăgubi partea interesată, plătindu-i o sumă actualizată conform Deciziei nr. 14/2000,

pentru o parcelă de 1.000 m², și că aceasta avea o „speranță legitimă” de a fi despăgubită pentru imobilul astfel definit (vezi, *mutatis mutandis*, *Beshiri și alții împotriva Albaniei*, nr. 7.352/03, §§ 62, 99 și 100, 22 august 2006).

20. Reamintind faptul că scopul Convenției este acela de a asigura protejarea drepturilor nu teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective (*Airey împotriva Irlandei*, 9 octombrie 1979, § 24, seria A nr. 32), Curtea nu poate accepta că plata din data de 18 mai 2004 a sumei stabilite prin Decizia nr. 24/2003 ar putea fi considerată o executare integrală și efectivă a Deciziei nr. 14/2000 și a Sentinței din 27 septembrie 2002. Curtea observă că, după plata respectivă, autoritățile au refuzat să o despăgubească pe reclamantă pentru o parcelă de 1.000 m² (paragraful 8 de mai sus), considerând că în termeni absoluți suma percepută era chiar superioară celei care îi era datorată în baza Sentinței definitive din 27 septembrie 2002.

21. Or, Curtea observă că plata din 18 mai 2004 a fost efectuată în temeiul deciziilor nr. 239/2002 și nr. 24/2003, adică exact cele pe care instanțele le-au anulat prin hotărârea de executat. Un astfel de refuz al administrației de a se conforma unei sentințe definitive care a constatat dreptul părții interesate de a fi despăgubită, cu o sumă actualizată, pentru o parcelă de 1.000 m², profitând de deprecierea monedei naționale între deciziile nr. 14/2000 și nr. 24/2003 (paragraful 12 de mai sus), face inefficientă o întreaga procedură judiciară în care reclamanta contestase cu succes despăgubirea sa pentru o parcelă de numai 100 m².

22. De altfel, într-o procedură ulterioară, prin Decizia definitivă din 7 noiembrie 2007, Curtea de Apel Craiova a confirmat că, în ciuda Deciziei definitive din 16 noiembrie 2004, reclamanta nu fusese despăgubită pentru diferența de 900 m² de teren și a obligat autoritățile să corecteze această imperfecțiune, acordându-i diferența de despăgubire (paragrafele 9 și 10 de mai sus). Cu toate acestea, Curtea observă că după pronunțarea Deciziei din 7 noiembrie 2007, reclamanta a menționat că nu dorește executarea acestei decizii, deoarece îi contestă concluziile. Observând că diferența de despăgubire a fost stabilită de instanțe la finalul unei proceduri contradictorii, pe baza unei expertize, Curtea consideră că, având în vedere poziția părții interesate în ceea ce privește executarea Deciziei din 7 noiembrie 2007, autoritățile nu ar putea fi considerate, după această dată, ca fiind răspunzătoare pentru neexecutarea efectivă și integrală a Sentinței din 27 septembrie 2002, confirmată prin Decizia din 16 noiembrie 2004 și referitoare la dreptul reclamantei de a fi despăgubită pentru parcela de 1.000 m².

23. Având în vedere cele de mai sus, ținând cont de lipsa oricărui motiv pertinent care să poată justifica refuzul autorităților competente de a executa Decizia din data de 16 noiembrie 2004, precum și de lipsa de responsabilitate în acest sens ulterior datei de 7 noiembrie 2007, Curtea apreciază că termenul de aproape 3 ani în care prima decizie menționată mai sus nu a fost executată în mod efectiv, termen excesiv din perspectiva jurisprudenței Curții în materie (*Becciu împotriva Moldovei*, nr. 32.347/04, § 28, 13 noiembrie 2007, *Pridatchenko și alții împotriva Rusiei*, nr. 2.191/03 și altele, §§ 53 și 60, 21 iunie 2007), a înlăturat orice efect util al dreptului reclamantei de a avea acces la o instanță, încălcând în același timp și dreptul acesteia la respectarea bunurilor sale.

24. Prin urmare, Curtea consideră că a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 din cauza întârzierii autorităților în executarea efectivă a Deciziei din 16 noiembrie 2004.

II. Asupra celorlalte pretense încălcări

25. Invocând art. 6 § 1 din Convenție, reclamanta se plânge de modul de soluționare a procedurilor în care au fost pronunțate deciziile din 4 decembrie 2002 și din 7 noiembrie 2007 ale Curții de Apel Craiova. În baza art. 1 din Protocolul nr. 1, ea consideră, în esență, că a suferit o încălcare a dreptului său la respectarea bunurilor din cauza Deciziei nr. 539/2002, din cauza întârzierii plății, la data de 18 mai 2004, a sumei ce îi era datorată în baza deciziilor nr. 539/2002 și nr. 24/2003 și din cauză că Legea nr. 9/1998 nu îi permite să fie despăgubită pentru întregul teren de 2.100 m² de care a fost lipsită în anul 1940.

26. Ținând cont de toate elementele aflate în posesia sa și în măsura în care este competentă să fie sesizată cu capetele de cerere formulate, Curtea nu a distins nicio aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate prin articolele din Convenție. Rezultă că această parte a cererii este vădit neîntemeiată și trebuie respinsă în aplicarea art. 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

III. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

27. Conform art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

28. Reclamanta solicită suma de 112.498 euro (EUR) pentru prejudiciul material pe care l-ar fi suferit din cauza despăgubirii parțiale și tardive pentru imobilul de care a fost lipsită. De asemenea, ea solicită suma de 60.000 EUR cu titlu de daune morale pentru suferințele cauzate în procedurile referitoare la acordarea despăgubirilor.

29. Guvernul contestă pretențiile reclamantei.

30. Curtea nu distinge nicio legătură de cauzalitate între încălcările constatate și prejudiciul material pretins și respinge această cerere. În schimb, ea consideră că trebuie să îi acorde reclamantei suma de 1.200 EUR pentru prejudiciul moral suferit din cauza întârzierii executării de către autorități a obligațiilor ce le reveneau în temeiul Deciziei din 16 noiembrie 2004 a Curții de Apel Craiova.

B. Cheltuieli de judecată

31. Reclamanta nu a depus nicio cerere de rambursare a cheltuielilor de judecată angajate pentru procedurile în fața instanțelor interne sau în fața Curții.

C. Dobânzi moratorii

32. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii de întârziere să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 din Convenție și pe art. 1 din Protocolul nr. 1 și referitoare la executarea Deciziei din 16 noiembrie 2004 și inadmisibilă în rest;

2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 din cauza întârzierii în executarea efectivă de către autorități a Deciziei din 16 noiembrie 2004;

3. hotărăște:

a)ca statul pârât să îi plătească reclamantei, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 § 2 din Convenție, suma de 1.200 EUR (una mie două sute euro), care va fi convertită în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății, cu titlu de daune morale, plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit;

b)ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, această sumă să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

4. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Întocmită în limba franceză, ulterior comunicată în scris la data de 25 noiembrie 2008, în conformitate cu art. 77 paragrafele 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Santiago Quesada,

grefier